

Ponomareva I. S., professor of International Relations and Foreign Policy Department of Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), irini2003@rambler.ru;

Anokhina A. V., student, Mariupol State University (Ukraine, Mariupol), ali-anokhina@yandex.ua

The main directions of cooperation between Ukraine and China in the economic sector

This article explores the economic aspects of bilateral relations between Ukraine and the People's Republic. The author describes the main directions of economic cooperation between the countries since the establishment of diplomatic relations in the present. The main stages of development of bilateral relations in the economic sphere. The main projects between Ukraine and China in trade and economic sectors, such as the immediate and long term. Also, the article analyzes the trade turnover between the countries for the 2009–2014 ii, the structure of exports and imports. The focus is on mutual benefit for both countries cooperate in this direction. The author points out that cooperation with economically strong China to Ukraine an opportunity to acquire additional investments, but also an opportunity to strengthen its position on the international scene. Moreover, the prospects for further cooperation between Ukraine and China in this field.

Keywords: Ukraine and China, investment, trade, economics, cooperation.

Пonomарева И. С., профессор кафедры международных отношений, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь), irini2003@rambler.ru;

Анохина А. В., студентка, Мариупольский государственный университет (Украина, Мариуполь), ali-anokhina@yandex.ua

Основные направления сотрудничества Украины и КНР в экономической сфере

Исследовано экономический аспект двусторонних отношений Украины и Китайской Народной Республики. Автор характеризует основные направления экономического сотрудничества между странами, с момента установления дипломатических отношений к современности. Исследованы основные этапы развития двусторонних отношений в экономической сфере. Рассмотрены основные проекты между Украиной и КНР в торгово-экономической области, как первоочередные, так и долгосрочные. Также, в статье анализируется товарооборот между государствами за 2009–2014 гг., структура экспорта и импорта. Акцентируется внимание на взаимовыгодности для обеих стран сотрудничества в данном направлении. Автор отмечает, что сотрудничество с экономически сильной КНР, для Украины возможность не только получить дополнительные инвестиции, но и усилить свои позиции на международной арене. Кроме того, рассмотрены перспективы дальнейшего сотрудничества Украины и КНР в этом направлении.

Ключевые слова: Украина и КНР, инвестиции, товарооборот, экономическая сфера, сотрудничество.

* * *

УДК 323.15(438)(=161.2)

Висоцька Г. В.

аспірантка кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Чорноморський державний університет ім. Петра Могили (Україна, Миколаїв), g.visotskaya@gmail.com

Роль Польської держави у суспільно-політичному житті української національної меншини

Висвітлена суспільно-політична діяльність української національної меншини сучасної Польщі. Зокрема, проаналізовано роль Польського уряду у житті представників української меншини. Висвітлені проблеми, з якими зіткнулась українська спільнота у різні періоди польсько-українських взаємин. Зазначені заходи Польської держави щодо нормалізації суспільно-політичної діяльності українців в Польщі. Проаналізовані документи, які регламентують діяльність представників української національної меншини. Проаналізовано термін “соціальний стереотип”. Висвітлене ставлення польського населення до представників української спільноти, яка проживає в Республіці Польща, у різні періоди.

Ключові слова: українська національна меншина, Республіка Польща, Польський уряд, суспільно-політична діяльність.

Важливими принципами демократичної ефективної етнополітики є: дотримання загальнонаціональних; регіональних та етнічних інтересів; забезпечення оптимального задоволення етнокультурних потреб як титульного етносу так національних і етнічних меншин, захист та безпека меншин на рівні із титульним етносом. Враховуючи ці принципи, державна політика у

сфері етнічних відносин прогресує та розвивається у напрямку безконфліктності та без ризику дестабілізації політичного режиму сепаратистськими та ірредентистськими настроями. Для майбутнього європейського суспільства і, зокрема, для України та її західних сусідів – країн Центрально-Східної Європи, важливим є вирішення проблем етнічних меншин з метою мінімізації загроз і ризиків, що латентно існують у цій сфері. Згідно з європейськими стандартами, ці питання постійно потребують пошуку таких політичних відповідей та практичних інструментів, які враховували би багатокультурні аспекти сьогоденної ситуації. Запровадження візового режиму після вступу Польщі до ЄС і пов'язане з ним ускладнення процесу перетинання людьми, товарами та послугами українсько-польського кордону, зменшення контактів між представниками численних польської та української національних меншин, що обумовило певні негативні наслідки в українсько-польських відносинах. Приєднання Польщі до Шенгенської угоди з 1 січня 2008 року, призвело до появи нових негативних політичних і економічних наслідків, як-то подальше обмеження свободи в'їзду і перебування громадян України на території РП (платні візи тощо). Координація зусиль України та Польщі на поліпшенні консульських послуг для громадян України, розвитку і модернізації пунктів перетину кордону, видачі багаторазових Шенгенських віз, дозволів на проживання, можливості отримання віз для мешканців прикордонних регіонів за спрощеною процедурою можуть стати заходами, здатними суттєво зменшити негативні наслідки для України й українсько-польських відносин, пов'язані з приєднанням Польщі до Шенгенської угоди.

Сприйняття поляками України та українців відбувається на двох рівнях – офіційному (дипломатичному) і суспільному (громадському). У першому випадку Україну асоціюють із молодого демократичною державою, якій, водночас, притаманний високий рівень корупції, а в другому – виокремлюють ширість українців, почуття самостійності та культурну схожість з поляками. У своєму ставленні до України мешканці Польщі поділились на три рівноцінні групи та заявляють про позитивне, нейтральне та негативне її сприйняття [13].

Українська спільнота бере активну участь як у суспільно-політичному житті держави де проживає, так і в процесі налагодження відносин між Республікою Польща і Україною. Разом із позитивними процесами на міждержавному рівні, а також певними сприятливими тенденціями щодо української національної меншини з боку польських державних чинників не всі процеси відбувалися “гладко”. Залишилися певні упередження та стереотипи.

У польському й українському суспільствах початку 1990-х років процес заміни старих стереотипів особливо активізувався, оскільки незалежні Польща та Україна виникли в цей час із власними концепціями спільного минулого та майбутнього [14].

Вперше термін “соціальний стереотип” у науковий обіг увів американський журналіст Волтер Ліппман. У книзі “Громадська думка” (1922) він називав стереотипами “образи в наших головах, які відмінні від

справжнього образу світу”, і припустив, що “людські вчинки виходять не з прямих та очевидних знань, а з картин, які індивід формує сам або одержує від когось іншого” [12].

Одне із важливих джерел для вивчення історичних стереотипів України та українців у сучасній Польщі – офіційні документи польської влади та газетні публікації. На офіційному рівні, тобто в ухвалах Сейму та Сенату, польсько-українських договорах першої половини 1990-х років домінувало позитивне ставлення до українців як “рівних та близьких” полякам, народу з власною ідентичністю та правом на національне самовираження. Деякі інші стереотипи були в медійному середовищі посткомуністичної Польщі: від позитивних через так звані нейтральні до негативних.

У посткомуністичній Польщі відбувався процес офіційного перегляду власної історичної політики та стереотипів щодо східних сусідів, насамперед до України. Так, у відповідь на численні звернення української громадськості вже 3 серпня 1990 року Сенат РП видав Ухвалу, якою засудив акцію “Вісла” 1947 року [11], в очах багатьох українців акція “Вісла” сприймалася як одна з історичних провин Польщі перед Україною [5], підтверджуючи стереотип репресивної політики повоєнної Польщі щодо українців.

Розглядаючи питання існування історичних стереотипів українців та України в польському масовому середовищі першої половини 1990-х років, можна виокремити два проблемних напрямки:

– інтерпретація польсько-українських відносин і внутрішнього становища України після здобуття незалежності;

– подання інформації про найгостріші конфлікти між поляками й українцями, пов’язані з історико-культурною діяльністю української громади в Польщі.

Доходило до того, що частина поляків, передусім мешканці Перемишля, вбачали з боку України територіальну загрозу. Якщо польська офіційна влада відмовлялася від будь-яких територіальних претензій до України, то деякі польські організації часто відкрито висловлювали бажання повернути Польщі території, втрачені після Другої світової війни [6].

Проблеми життя української громади в Польщі часто були пов’язані з упередженим ставленням поляків, спричиненим негативними історичними стереотипами [2].

Із метою уникнення політизації дискусійних сторінок спільної українсько-польської історії у Варшаві на початку 2011 року за спільною участю глав зовнішньополітичних відомств України та Республіки Польща започатковано діяльність Українсько-польського форуму партнерства. Його мета – створити платформу для дискусій громадських представників, істориків і фахівців України та Польщі щодо актуальних історичних та сучасних проблем. Влада намагалася перевести виникаючі конфлікти в правове поле [16].

Ставлячи за мету увійти до ЄС польські державні мужі мали враховувати накопичений європейськими країнами досвід вирішення проблем національних і етнічних меншин. На початку 1990-х років у Польщі розпочалося напрацювання чіткого стратегічного планування етнополітики аби забезпечити внутрішню

стабільність. Тому, свою діяльність в етнополітичній сфері польські високопосадовці насамперед узгоджували з економічною, соціальною, культурно-освітньою, демографічною та іншими видами державних політик, у комплексі з якими вона могла бути успішно реалізована і давала позитивні результати.

Глобальні зміни започатковані в 1989 році обумовили те, що два народи і їх політичні еліти невідворотно опинилися перед історичним шансом розбудови приязних і добросусідських відносин. Цей процес можна умовно розділити на два етапи: перший, приходить на 1989–2004 роки, коли демократичні зміни в Республіці Польща співпали із прагненням вступити до НАТО та Європейського Союзу; другий – обумовлений набуттям у 2004 році повноправного членства в ЄС та рухом до спільного проведення у 2012 році Україною і Польщею важливого міжнародного заходу – чемпіонату Європи з футболу. Тобто, на політику владних структур РП щодо національних меншин загалом і української національної меншини, зокрема, впливали зовнішні так і внутрішні чинники.

Значним завданням для державної політики стосовно національних меншин було не тільки створення відповідної охорони прав тих груп, але також зміна суспільного ставлення до них з боку більшості.

В умовах розбудови демократичних засад у Республіці Польща на шляху до вступу в Європейський Союз для української національної меншини відкрилися можливості повноцінної участі в громадському житті. Юридично їй це гарантувало внутрішнє польське законодавство і Конституція, ухвалена Національними зборами 2 квітня 1997 року [9].

Пошквалена суспільно-політичної активності української національної меншини та сприяння їй з боку владних структур, викликала невдоволення у частини польських “патріотичних” товариств [4].

Проблема національних меншин в польському політичному житті належить до істотних питань ще від червневих виборів 1989 року. В обраному тоді Сеймі було створено Комісію національних і етнічних меншин, яка підняла багато важливих питань, що хвилювали українську спільноту, а що найважливіше, – впровадила практику консультацій безпосередньо із зацікавленими сторонами.

Рухаючись в напрямку до вступу в Європейський Союз провідні польські політики добре розуміли необхідність прийняття закону, який би гарантував національним меншинам права на вільний розвиток [7].

В середині дев’яностих років серед головних проблем для української меншини посідало питання ліквідації юридичних, економічних і політичних наслідків акції “Вісла” та подолання в польському суспільстві усталених стереотипів щодо українців. В багатьох зверненнях до державної влади її представники вимагали засудження і відміни репресивних законів того часу.

В попередній період (в умовах ПНР) інституції, що займалися проблемами меншин мали перед усім характер наглядовий і контролюючий. Їх головним завданням було контролювати діяльність національних меншин також церков і релігійних громад, а їх дії мали характер обмежувальний і політичний. Політичний перелом 1989 року в Польщі мав наслідком те, що

видалася нагода для зміни моделі функціонування української спільноти в демократичній державі.

Безпосереднім наслідком цієї діяльності стало створення в рамках громадського комітету при керівництві “Солідарності” Комісії по співпраці з національними меншинами. До її складу увійшли: Яцек Куронь, Богдан Скарадзінський, Володимир Мокрий і Богуміла Бердиховська. Комісія зайнялася напрацюванням бачення “Солідарністю” з тієї проблематики, а також напрацюванням відповідних документів з боку опозиції для дискусії під час “круглого столу”. Значним досягненням був теж лист Леха Валенсі до виборців у квітні 1989 року стосовно національних і релігійних меншин у якому нагадав, що в Польщі окрім поляків живуть також представники інших народів [3].

Одним з елементів повернення собі належного статусу повноправних громадян Польщі стало включення українців у політичне життя як активних його суб’єктів. Конституція Республіки Польща проголошує, що вибори до Сейму та Сенату РП є загальними, рівними, прямими і відбуваються шляхом таємного голосування.

У Республіці Польща відсутні окремі правові акти, що регламентують забезпечення представництва національних меншин у парламенті. Представники національних та етнічних меншин під час формування виборчих органів влади керуються загальними положеннями виборчого законодавства, яке передбачає можливість ведення виборчої процедури з врахуванням їх потреб стосовно делегування представників до парламенту.

Створення Комісії було досягненням з великим політичним і суспільним значенням. Вперше за сорок років справи меншин знайшли постійне місце в діяльності польського парламенту. Однією з найважливіших причин створення тієї Комісії було піклування з боку державної влади про умови меншин, яка згодом запропонувала єдину національну концепцію польської державності.

Визначним досягненням була зміна в адміністративних структурах держави. До 1989 року нагляд над меншинами здійснювало Міністерство Внутрішніх Справ, провадячи спеціальну фінансову і обмежувальну політику. Восени 1990 року опіку над меншинами прийняло, створене при Міністерстві культури і мистецтва Бюро в справах національних меншин. Завданням цього підрозділу було виділення коштів на культурну і видавничу діяльність меншин та співпраця у вирішенні різних проблем, що виникають в їх діяльності [1].

Комісія національних і етнічних меншин у Сеймі Х каденції (1989–1991) на перших порах здійснювала досить динамічну діяльність. Її члени на 39 засіданнях розглянули 14 проектів і подань [8].

Таким чином, наявність власних представників від меншини в парламенті давала можливість ефективніше відстоювати своє бачення та інтереси.

Схвалений 10 травня 1991 року Сеймом РП виборчий закон став своєрідним компромісом між двома діаметрально відмінними концепціями. З одного боку, в ньому не було враховано вище наведених

пропозицій В. Мокрого, але водночас надано меншинам певні пільги.

Все ж, не заважаючи на всі зусилля, вибори до Сейму 27 жовтня 1991 року виявилися як для Виборчого блоку меншин, так і для ОУП невдалими. Вони були завершенням певного етапу політичної активності ОУП і одночасно найбільшою політичною акцією від часу його створення (Закон не дав шансу меншинам).

Таким чином, важливу роль у процесі внутрішньогрупової мобілізації меншини відіграє її участь у парламентських та самоврядних виборах. Республіка Польща є однією з небагатьох європейських країн, де національні меншини з початку дев’яностих років мали виборчі полегшення і користувалися ними.

Уряд Тадеуша Мазовецького в рамках Міністерства культури і мистецтва створив Відділ у справах національних меншин, який у 1992 році був перетворений на Бюро в справах національних меншин. Це Бюро не тільки щоденно консультувало з різних питань стосовно національних меншин, але пропонувало різні важливі ініціативи.

На практичну сторону діяльності центральних, так і місцевих органів, що займаються проблемами національних меншин, власне українців, достатньо негативно впливає обстоюване деякими парламентарями та виконуючими державні функції політиками, так звана засада взаємності.

Під час чергових парламентських виборів у 1993 році українські кандидати були представлені у виборчих списках польських політичних партій. Із середовища Демократичного союзу стартували: у Кошалінському воєводстві Мирон Чех, а Богдан Пецушек у Легницькому воєводстві. В списках Ліберально-демократичного конгресу числилися: Єжи Стабішевський (Перемишльське воєводство) і Владислав Козубель (Ольштинське воєводство). Українські діячі Підляшшя натомість виставили спільний список із представниками інших груп православних прихожан під назвою Православний виборчий комітет. Нажаль, всі отримали достатньо малу кількість голосів, щоб мати мандат до парламенту [15].

Демократизація суспільно-політичного життя після 1989 року проявила і багато конфліктних ситуацій. Стосуються переважно вони питань пов’язаних із поверненням майна греко-католицької церкви. Поглиблювала конфлікт недостатня поінформованість поляків про історію українців у польській державі, а також існування на польсько-українському пограниччі польських націоналістичних угруповань. Таким яскравим прикладом політичних акцій тих угруповань було подання у 1995 році внеску до прокуратури про заборону Об’єднання українців у Польщі “за пропаганду націоналістичних поглядів та підбурювання до національних конфліктів” [10].

Українці в Польщі є активними учасниками громадсько-політичного життя. Після зламу комуністичного режиму в Польщі було створено цілу низку українських громадських організацій. Пожвавлення громадського життя підсилює відмовою властей від концепції Польщі як однонаціональної держави, що надає можливість меншинам розвивати своє національно-культурне

самовизначення в реальних умовах польської дійсності. Проте, участь української громади в політичному житті Польщі ускладнюється багатьма чинниками: розпорошеністю українців по території Польщі, що ускладнює їх об'єднавчий процес у справі активної участі у політичному житті Польщі; лемківським фактором, який нерідко підсилює незгоди, присутні в середовищі польського українства; негативним стереотипом українця, глибоко закарбованим у свідомості поляків; відсутністю монолітної політичної партії, утвореної на національному ґрунті, що негативно впливає на можливість ефективної участі українців у політичному житті Польщі; проблемою не активності української громади й різних політичних поглядів, які проявляються всередині української громади; відсутністю гарантій виборчих курій для національних меншин з боку польського законодавства; недоліками польського законодавства, яке декларує відсутність п'ятивідсоткового виборчого бар'єру для виборчих комітетів національних меншин, але насправді цією нормою можуть скористатися лише представники німецької громади.

Незважаючи на означені проблеми, існуюча мережа громадських організацій та різноманітна діяльність представників української громади в різних сферах громадсько-політичного життя, намагання зберегти існуючу культурну спадщину за умов розсіяності української меншини сприяють поширенню позитивного образу українця та України в польському суспільстві, здійснюючи позитивний вплив на розвиток добросусідських відносин між нашими країнами.

Однією із складних проблем життя українців у Польщі за умови їх розсіяності є збереження культурної спадщини, представленої пам'ятками української історії та мистецтва. Особливою з точки зору польських чинників – як державних, так і громадських – видається проблема впорядкування могил вояків Української Повстанської Армії, що зумовлено стереотипом тлумачення подій 1942–1947 рр. Відкритим залишається питання повернення пам'яток церковного мистецтва, вилучених органами влади, в результаті акції “Вісла”. Аналіз існуючого стану розв'язання українських проблем у Польщі зумовлює необхідність їх урегулювання на державному рівні за принципом паритетності. Відзначається, що досягнення порозуміння в цій частині польсько-українських незгод постане міцним підмурівком у розв'язанні цілого масиву інших, подеколи й другорядних суперечностей, та запорукою послідовного розвитку українсько-польських взаємин.

Нерозв'язані проблеми української меншини в Польщі негативно впливають на українсько-польські відносини. Можливим шляхом їх вирішення може бути приведення до рівноваги існуючої нормативно-правової бази з питань підтримки закордонного українства та механізму практичної реалізації її положень. Здійснення інформаційно-комунікаційних проєктів, спрямованих на розвиток та забезпечення національно-культурних потреб польського українства; інформування про актуальні події суспільного та культурного життя України; сприяння встановленню подальших контактів між науковими закладами, установами культури, творчими колективами з Польщі, які прагнуть

підтримувати зв'язки з Україною, здатні значною мірою підвищити ефективність відносин України з української національною меншиною в Республіці Польща. За умов такої взаємної співпраці українська меншина може стати для України вагомим позитивним чинником реалізації зовнішньої політики, забезпечення позитивного міжнародного іміджу; розвитку економічних, культурних та інших зв'язків із РП, а також економічної, культурної та інформаційної присутності України в європейському просторі, сприяння розв'язанню внутрішніх проблем за рахунок залучення потенціалу української національної меншини.

Розширення Європейського Союзу безпосередньо до кордонів України надало особливої політичної ваги транскордонному співробітництву із членами ЄС – сусідніми країнами Центральної Європи, зокрема з Польщею. Таке співробітництво стає одним із найважливіших напрямів співпраці з РП. Проте, разом із новими можливостями з'являються й нові проблеми: існуючі відмінності у рівні життя у країнах, що знаходяться по різні боку кордону мають тенденцію проявлятися з більшою силою через швидші темпи зростання у країнах – членах Європейського Союзу порівняно із сусідніми з ними країнами – не членами ЄС.

Транскордонне співробітництво є важливим елементом українсько-польської співпраці в гуманітарній сфері, пріоритетними напрямками розвитку якого є: соціальне співробітництво, культурно-освітнє співробітництво, розвиток інфраструктури, співробітництво у сфері екології. Значного імпульсу для активізації транскордонного співробітництва на західному кордоні країни надало розширення формату співпраці шляхом впровадження Європейським Союзом нових Програм Сусідства, виконання яких сприяє розв'язанню міжрегіональних проблем економічного розвитку, підвищенню рівня економічної та соціальної інтеграції регіонів, поліпшенню якості життя громадян. Такого роду програми сприяють більш широкому залученню української меншини РП в процеси двосторонньої економічної і культурно-освітньої співпраці між двома державами. Адже, вагоме значення в цьому має відмінне знання ними польської і української мови, достатньо високий освітній та фаховий рівень, обізнаність з ментальними особливостями громадян двох держав тощо.

Однією з актуальних проблем в українсько-польських стосунках є проблеми міграції. Особливістю сучасної української міграції в Польщу є неконтрольований від'їзд українських громадян на заробітки в Польщу, переважна більшість яких продовжує працювати поза правовим полем України і Польщі; нелегальний характер трудових поїздок в Польщу; відсутність офіційної статистики; низький рівень забезпечення соціального захисту українських громадян та переважна їх зайнятість на низько кваліфікованих роботах, що веде до посилення напруженості в українсько-польських міждержавних відносинах, а також підриває економічний потенціал країни, оскільки втрачаються не тільки висококваліфіковані кадри, але й можливість поповнити бюджет валютними надходженнями від організованої трудової міграції. Частина мігрантів шукає контакти з

місцевою автохтонною групою українського населення. Як правило, містком у цьому залученні мігрантів з України виступають релігійні громади ГКЦ, різноманітні громадські об'єднання та школи.

З метою використання нових можливостей сусідства з РП – членом ЄС, а також для нейтралізації можливого негативного впливу існуючих відмінностей у рівні життя українців та поляків виникає необхідність спільно з прикордонними регіонами розв'язувати проблеми у таких напрямках, як розвиток прикордонної та транспортної інфраструктури, захист спільних кордонів, екологічна безпека, спрощення процедур перетину кордону, захист від організованої злочинності та боротьба з нею; охорона навколишнього середовища та охорона здоров'я, розвиток культурних зв'язків з обох боків кордону.

Загалом, інституційну основу політики Республіки Польща стосовно національних меншин, котра почала формуватися з кінця вісімдесятих років минулого століття, можна охарактеризувати як таку, що тривалий час не мала єдиної концептуальної основи, однак постійно й динамічно розвивалася. Проте існування багатьох проблем, в основному в правовій площині, подекуди виступають чинниками, що негативно впливають на українсько-польське співробітництво, що в свою чергу позначається на міждержавних стосунках. Основною проблемою є непередбачуваність процесів спільного розвитку прикордонних регіонів та відсутність синхронізованих та скоординованих дій з боку регіональних органів влади та інституцій з питань регіонального розвитку в прикордонних регіонах.

Список використаних джерел

1. Bojar H. Mniejszości społeczne w państwie i społeczeństwie III Rzeczypospolitej Polskiej / H. Bojar. – Wrocław Fund. na rzecz nauki polskiej, 2000. – S. 101–102.
2. Kościński P. Ukraińskie przesilenie / P.Kościński. – Rzeczpospolita. – 1993. – Nr. 239. – 12 października.
3. List Lecha Wałęsy do wyborców w sprawie mniejszości narodowych i religijnych // Gazeta Wyborcza. – 1989. – Nr.6. – 15 maja. – S. 1.
4. Młynarski J. Oświadczenie // “Gazeta w Rzeszowie”. – 1994. – 10 lutego. – Nr. 34 (416). – S. 3.
5. Nowak A. Historie politycznych tradycji. Pilsudski, Putin ta inni / A.Nowak. – Kraków, 2007. – S. 377.
6. Polacy z podola: nie podpisywać traktatu // Rzeczpospolita. – 1992. – Nr.72. – 25 marca, Kościński P. Ukraina: Pół roku niepodległości / P.Kościński // Rzeczpospolita. – 1992. – Nr.116. – 8 maja.
7. Projekt ustawy mniejszościach narodowych i etnicznych w RP // Zapis konferencji zorganizowanej przez Klub Parlamentarny Unii Wolności w dniu 21 listopada 2000 r. – Warszawa, 2001. – S. 8–9.
8. Projekty uchwał sejmowych potencjalnych akcji “Wisła” // Problemy Ukraińców w Polsce po wysiedleńczej akcji “Wisła” 1947 roku / Red. W.Mokry. – Kraków, 1997. – S. 253–256.
9. Stępień S. Społeczność ukraińska w Polsce // Tematy polsko-ukraińskie / Pod red. R.Traby. – Olsztyn: Wspólnota Kulturowa Borussia, 2001. – S. 200.
10. Szeliga Z. Egzercyzmy nad przeszłością // “Gazeta w Rzeszowie”. – 1995. – 20 maj. – Nr.126 (801). – S. 1.
11. Ukraińcy w Polsce. 1989–1993 // Kalendarium. Dokumenty. Informacje / Red. M.Czech. – Warszawa, 1993. – S. 130–131.
12. Osłon A. Уолтер Липпман о стереотипах: выписки из книги “Общественное мнение” / A.Олсон // Социальная реальность. – 2006. – № 4. – С. 126.
13. Турчин Я. “М’яка” сила України у Польщі / Я.Турчин // “Нова Україна (NowaUkraina)”: збірник історично-політологічних матеріалів. – Інститут історії Ягеллонського університету. – Краків, 2012. – Вип. 12. – С. 76–77.
14. Хахула Л. Україна й українці в офіційному та медійному дискурсах сучасної Польщі (перша половина 1990–х років)

// Україна–Польща. Історична спадщина і суспільна свідомість. – 2010–2011. – № 3–4. – С. 222.

15. Чех М. Чому невдача? / М. Чех // Наше Слово. – 1991. – 17 січня.

16. Швидюк С.М. [#### References](http://194.44.242.243/cgi-bin/irbis64r_91/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=BD1&P21DBN=BD1&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Інституційні процеси в етнопольській сфері Республіки Польща (на прикладі української національної меншини): автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / С.М.Швидюк. – Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2006. – С. 4.</p>
</div>
<div data-bbox=)

1. Bojar H. Mniejszości społeczne w państwie i społeczeństwie III Rzeczypospolitej Polskiej / H.Bojar. – Wrocław Fund. na rzecz nauki polskiej, 2000. – S. 101–102.
2. Kościński P. Ukraińskie przesilenie / P.Kościński. – Rzeczpospolita. – 1993. – Nr.239. – 12 października.
3. List Lecha Wałęsy do wyborców w sprawie mniejszości narodowych i religijnych // Gazeta Wyborcza. – 1989. – Nr.6. – 15 maja. – S. 1.
4. Młynarski J. Oświadczenie // “Gazeta w Rzeszowie”. – 1994. – 10 lutego. – Nr.34 (416). – S. 3.
5. Nowak A. Historie politycznych tradycji. Pilsudski, Putin ta inni / A.Nowak. – Kraków, 2007. – S. 377.
6. Polacy z podola: nie podpisywać traktatu // Rzeczpospolita. – 1992. – Nr.72. – 25 marca, Kościński P. Ukraina: Pół roku niepodległości / P.Kościński // Rzeczpospolita. – 1992. – Nr.116. – 8 maja.
7. Projekt ustawy mniejszościach narodowych i etnicznych w RP // Zapis konferencji zorganizowanej przez Klub Parlamentarny Unii Wolności w dniu 21 listopada 2000 r. – Warszawa, 2001. – S. 8–9.
8. Projekty uchwał sejmowych potencjalnych akcji “Wisła” // Problemy Ukraińców w Polsce po wysiedleńczej akcji “Wisła” 1947 roku / Red. W.Mokry. – Kraków, 1997. – S. 253–256.
9. Stępień S. Społeczność ukraińska w Polsce // Tematy polsko-ukraińskie / Pod red. R.Traby. – Olsztyn: Wspólnota Kulturowa Borussia, 2001. – S. 200.
10. Szeliga Z. Egzercyzmy nad przeszłością // “Gazeta w Rzeszowie”. – 1995. – 20 maj. – Nr.126 (801). – S. 1.
11. Ukraińcy w Polsce. 1989–1993 // Kalendarium. Dokumenty. Informacje / Red. M.Czech. – Warszawa, 1993. – S. 130–131.
12. Osłon A. Uolter Lippman o stereotypach: wypiski iz knigi “Obshhestvennoe mnenie” / A.Olson // Social'naja real'nost'. – 2006. – № 4. – S. 126.
13. Turczyn Ja. “M’jaka” syła Ukrai'ny u Pol'shhi / Ja.Turczyn // “Nova Ukrai'na (Nowa Ukraina)”: zbirnyk istorychno-politologichnyh materialiv. – Instytut istorii Jagellons'kogo universytetu. – Krakiv, 2012. – Vyp.12. – S. 76–77.
14. Hahula L. Ukrai'na j ukrai'nci v oficijnomu ta medijnomu dyskursah suchasnoi' Pol'shhi (persha polovyna 1990–h rokov) // Ukrai'na–Pol'shha. Istorychna spadshhyna i suspil'na svidomist'. – 2010–2011. – № 3–4. – S. 222.
15. Cheh M. Chomu nevдача? / M.Cheh // Nashe Slovo. – 1991. – 17 sichnja.
16. Shvydyuk S.M. Instytucijni procesy v etnonacional'nij sferi Respubliki Pol'shha (na prykladi ukrai'ns'koi' nacional'noi' menshyny): avtoref. dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.02 / S.M. Shvydyuk. – Cherniv. nac. un-t im. Jurija Fed'kovycha. – Chernivci, 2006. – S. 4.

Vysotska H. V., post-graduate student of international relations and foreign policy department of Petro Mohyla Black Sea State University (Ukraine, Mykolaiv), g.vysotskaya@gmail.com

The role of the Polish state in the socio-political life of the Ukrainian national minority

Social-political activity of Ukrainian national minority of modern Poland is examined in this paper. Role of Polish government in life of representatives of Ukrainian minority is analyzed. This article shows problems which Ukrainian minority faced with in different periods of Polish-Ukrainian cooperation. Events of Polish government according to stabilizing of social-political activity of Ukrainians in Poland are shown. Documents that regulate activity of representatives of Ukrainian national minority are analyzed. Also, concept “social stereotype” is analyzed in this article. Polish population’s attitude to representatives of Ukrainians, who live in Polish Republic, in different historic periods, is examined in this paper.

Keywords: Ukrainian national minority, Republic of Poland, Polish government, social-political activity.

Высокая Г. В., аспирантка кафедры международных отношений и внешней политики, Черноморский государственный университет им. Петра Могила (Украина, Николаев), g.visotskaya@gmail.com

Роль Польского государства в общественно-политической жизни украинского национального меньшинства

Освещенаобщественно-политическая деятельность украинского национального меньшинства современной Польши. В частности, проанализирована роль Польского правительства в жизни представителей украинского меньшинства. Показаны проблемы, с которыми столкнулось украинское сообщество в разные периоды польско-украинского сотрудничества. Отмечены мероприятия Польской власти касательно стабилизации общественно-политической деятельности украинцев в Польше. Проанализированы документы, которые регламентируют деятельность представителей украинского национального меньшинства. Проанализировано понятие "социальный стереотип". Нашло отражение отношение польского населения к представителям украинского сообщества, которые проживают в Республике Польша, в разные периоды.

Ключевые слова: украинское национальное меньшинство, Республика Польша, Польское правительство, общественно-политическая деятельность.

* * *

УДК 321.7

Asgarova N.

The National Academy of Science, Institute of History,
Azerbaijan University of Languages, Regional Studies
Department (Azerbaijan, Baku), asgarova.n@gmail.com

**THE U.S. ENERGY SECURITY CHALLENGE
IN THE MIDDLE EAST**

The article deals with the U.S. policy in the Middle East and energy security challenge which the U.S. faced after WWI. Furthermore, the oil based economic interest of the U.S. in the Middle East is also scrutinized in this article. The double standards, which the United States showed against Arabian world in favor of Israel created disillusionment among Arabian States. For cheap oil flow the U.S. intentionally created tension in the region, where only the inhabitants of Arabian states and also Israel suffer.

Keywords: energy security, US policy in the Middle East, the economic interests of the United States.

(стаття друкується мовою оригіналу)

The United States didn't actively participate in Middle Eastern policy until the World War II. It confined its involvement to educational and missionary activities and commercial investment in the region's oil sector. Commercial interests, especially petroleum industry were among the interests of private American corporation in the Middle East. In the XIX century coal was considered to be the chief source of energy for Western officials. But in the beginning of XX century oil became an important commodity for Western countries. The 1920's automobile, trucking, highway boom tied the consumer economy to petroleum. Nevertheless, the USA was the world's greatest oil producer into the early 1940's, American businessmen calculated that Middle East oil resources would be very lucrative. In these years the U.S. backed limited self-determination for colonized people, including Arabs aspiring to self-governance and independence [1, p. 27].

Such propensity gave an impetus for American and British firms for oil concession in the region. That was a new competition where two Western governments took an active part. In 1908 the discovery of Masjid-i-Suleiman, which was a major oil discovery in Iran paved the way for the formation of Anglo-Persian Oil Company. This company denied the U.S. oil interest in Iran. London also tried to block oil concessions of American firms in Arabian states via affecting Arab leaders, but after the complaints from State Department and the other factors urged Great Britain to end this policy [2, p. 2-3].

After the collapse of the Ottoman Empire, British forces took control of the region. King Faisal who was a loyal ruler appointed by British officials signed a concession agreement with the Iraqi Petroleum Company which dominated by Great Britain. According to this agreement all rights of the country's oil were given to the foreign firms. Just minimum royalties were belonged to the Iraqi state [3, p. 32].

Iraq's oil took a substantial part in the U.S. oil interest in the Middle East. Gradually, the U.S. firms began to obtain a significant part in the Middle East oil industry. In the early 1920's the U.S. possessed more than 20 percent share of Iraqi Petroleum Company after the massive oil discovery in Kirkuk. After years of strained competition the U.S.-owned Gulf Oil Corporation and the Anglo-Persian Oil Company formed a joint Kuwait Oil Company. This firm discovered a massive reserve in south-eastern Kuwait after four years.

In 1932 the Kingdom of Saudi Arabia was established after a series of war and political initiatives. With the aim to preserve his capital, King Abdel Ibn Saud gave his sixty-year oil concession to Standard Oil of California (SOCAL) in exchange for 16 percent of the company's revenues. In 1936 SOCAL formed California-Arabian Standard Oil Company and this firm first sent its oil ship to Persian Gulf in 1939. This company grew quickly as World War II generated enormous demand for its products [4, p. 298-300].

After World War II the USA and Soviet Union gained a prominent role in the Middle East. The Middle East was a region of critical strategic importance for the U.S. The Arab states obtained a substantial value and their close relations with the Soviet Union were impermissible for the U.S. for region's oil resources and military facilities. Israel had a profound impact of the U.S. policy in region for its geographical location and international complexion.

Access to the Middle East oil resource was still a vital interest in the 1950's. By 1955 the proven oil reserves in the Middle East were three to five times more than U.S. reserves and supplies 90 percent of the oil consumed in Western Europe. "The uninterrupted supply of oil from the Middle East is so vital", the Pentagon observed in 1956, "that nothing should be allowed to threaten its continuance" [4].

Saudi Arabia played a more prominent role in U.S. thinking about the Middle East during the Cold War. President Roosevelt had negotiated a security partnership with Saudi Arabia and paved the way for promotion of commercial ties and political amity between two states as did other U.S. presidents.

Israel also possessed a strategic importance for the U.S., because oil pipelines from Iraq to Mediterranean and roads which once linked Egypt and Lebanon, Syria and Jordan ran across Israel. Israel's network of air bases would able to control them in a world war. It should be mentioned that Western access to Israel territory defended the region from the Soviet assault.

The preservation of region's rich oil resources was among the broad objects pursued by the U.S. leaders in the early 1960's and 1970's. These years were associated with Arab-Israel wars of 1967 and 1973. Israel proved itself as the region's powerful state with responding Arabian assaults and state territorially increased its size. Arabian states demanded Israel an immediate withdrawal to pre-